

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

доц. Ярослав Редьква

« 28 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Розслідування та журналістика даних»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Розслідування та журналістика даних” складена відповідно до освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 6 від 26 травня 2025 року).

Розробники: к.н.с.к., доц. Василик Л.Є.

Викладачі: д.н.с.к., доц. Василик Л.Є.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри журналістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри Василик Л. Є.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

©Василик Л. Є.,
2025 рік

Мета та завдання навчальної дисципліни: Курс „Розслідування та журналістика даних” присвячений вивченню жанру журналістського розслідування. Звертається увага на становлення жанру, його виникнення та функціонування, журналістику даних як базу для створення розслідувань, технологію написання матеріалу. Мета навчальної дисципліни – сформувати навички роботи журналіста в жанрі журналістського розслідування. Завдання вивчення навчальної дисципліни — вивчення прийомів створення журналістського матеріалу у жанрі розслідування, пошуку джерел, планування матеріалу, методів і підходів до роботи з текстом, опрацювання баз даних, уміння правильно будувати структуру матеріалу.

Курс спрямований на вивчення методів створення журналістського розслідування; жанрових різновидів розслідування, звертається увага на правові і етичні правила в журналістському розслідуванні. Студенти, прослухавши курс, навчаться працювати з базами даних, обирати тему розслідування, складати схему матеріалу, працювати з джерелами та підготують власний матеріал у жанрі розслідування.

Курс опирається на вивчення кращого досвіду українських та світових журналістів-розслідувачів. Аналізуються медіакейси та на практиці вивчається технологія створення матеріалу.

Пререквізити:

ППО23. Сучасна публіцистика

ППО8. Аналітичні жанри

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Розслідування та журналістика даних» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

СК 04. Здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік зпідготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	7	210	22	22			166	6	іспит
Заочна	4	8	7	210	6	6			198	6	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. РОЗВИТОК ЖУРНАЛІСТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ. СПЕЦИФІКА ЖАНРУ. БАЗИ ДАНИХ											
Тема 1.1. Журналістське розслідування як жанр		2	2			14						
Тема 1.2. Витоки розслідувальної журналістики		2	2		2	14					2	
Тема 1.3. Розвиток розслідування в українській та світовій журналістиці. Сучасні коман-		2	2		2	16					2	

ди журналістів-розслідувачів. Резонансні матеріали										
Тема 1.4. Види журналістських розслідувань		2	2			14				
Тема 1.5. Об'єкт розслідування		2	2			14				
Разом за ЗМ1	100	10	10		4	72				4
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ РОЗСЛІДУВАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ									
Тема 2.1. Журналістика даних як база для проведення розслідування		2	2			13				
Тема 2.2. Робота з базами даних		2	2			13				
Тема 2.3. Планування розслідування. Пошук теми. «Кабінетний» етап. Схема матеріалу		2	2		2	13				2
Тема 2.4. Розслідування у «польових умовах». Джерела та методи розслідування. Генеральне інтерв'ю		2	2			13				

Тема 2.5. Написання матеріалу. Юридична експертиза		2	2		13					
Тема 2.6. Перешкоди. Безпека. Етика розслідування		2	2		13					
Разом за ЗМ 2	110	12	12	2	82				2	
Усього годин	210	22	22	6	138				6	

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
Тема 1.1. Журналістське розслідування як жанр.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка жанру журналістське розслідування. 2. Дослідники жанру про журналістику розслідувань. 3. На які запитання відповідає розслідування? 4. Яку роль відіграє у суспільстві?
Тема 1.2. Витоки розслідувальної журналістики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Рух журналістів-макрейкерів. 2. Розслідування Неллі Блай. 3. Уолтергейська справа. 4. Вплив в'єтнамської війни на розвиток розслідувань. 5. Розслідування Гюнтера Вальрафа. 6. Початки розслідувальної журналістики в українських медіа. 7. Розслідування і свобода слова.
Тема 1.3. Розвиток розслідування в українській та світовій журналістиці. Сучасні команди журналістів-розслідувачів Резонансні матеріали	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні команди журналістів-розслідувачів. Розслідування «Схем», «Четвертої влади», Бігус.інфо, Слідство: корупція в деталях, Наші Гроші, NGL.media, УП та ін. 2. Конкурс «Честь професії». Резонансні розслідувальні матеріали. 3. Національний конкурс журналістських розслідувань. 4. Міжнародні організації журналістів-розслідувачів. Кращі розслідування. Кооперація медійників. 5. Ефективність розслідувань.

<p>Тема 1.4. Види журналістських розслідувань</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розслідування політичних злочинів 2. Розслідування економічних злочинів 3. Розслідування корупції 4. Розслідування злочинів в сфері екології 5. Розслідування історичних таємниць 6. Розслідування соціально-побутових злочинів 7. Розслідування воєнних злочинів
<p>Тема 1.5. Об'єкт розслідувань</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт і предмет журналістського розслідування: співвідношення понять. 2. Основні види об'єктів журналістського розслідування. 3. Критерії відбору об'єкта журналістського розслідування.
<p>Тема 2.1. Журналістика даних як база для проведення розслідування</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття журналістики даних: визначення та еволюція. 2. Відмінність між традиційною журналістикою розслідувань і data-driven journalism. 3. Дані як джерело суспільно значущої інформації. 4. Джерела даних у журналістських розслідуваннях. Відкриті дані (open data): державні реєстри, бюджети, судові рішення. 5. Бази даних, створені журналістами та ГО.
<p>Тема 2.2. Робота з базами даних</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота з офіційними сайтами держзакупівель, сайтами міської та обласної рад. Аналітика рішень органів місцевого самоврядування: робота з місцевими сайтами органів самоврядування. 2. Робота з google-пошуковиком. Специфіка роботи з Вісником державних закупівель, системами Прозорро, YuoControl, Єдиним державним реєстром. 3. Перехресна перевірка даних (verification, cross-checking). 4. Інструменти журналістики даних. Табличні редактори (Excel, Google Sheets). Інструменти для аналізу та сортування великих масивів. Основи візуалізації даних (графіки, карти, таймлайни). Роль програмування (Python, SQL) — оглядово.
<p>Тема 2.3. Планування розслідування. Пошук теми. Схема матеріалу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пошук і формулювання теми розслідування. 2. Кабінетний етап розслідування. 3. Попередня гіпотеза та дослідницьке питання. 4. Схема проведення журналістського розслідування. Складання плану розслідування.
<p>Тема 2.4. Розслідуван-</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етап «польової роботи» над розслідуванням. 2. Джерела журналіста-розслідувача.

ня у «польових умовах». Джерела та методи розслідування.	<ol style="list-style-type: none"> 3. Методи розслідування. 4. Метод маски. Прихова камера. 5. Генеральне інтерв'ю
Тема 2.5. Написання матеріалу. Юридична експертиза	<ol style="list-style-type: none"> 1. Написання матеріалу журналістського розслідування. 2. Фактчекінг та перевірка даних. 3. Створення відеосюжетів для розслідування. 4. Створення інфографіки до розслідування. 5. Фото як частина журналістського розслідування. 6. Юридичні ризики журналістського розслідування. 7. Юридична експертиза розслідувального матеріалу. 8. Публікація матеріалу та відповідальність редакції медіа. 9. Значення юридичної експертизи для якості розслідування.
Тема 2.6. Перешкоди. Безпека. Етика розслідування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перешкоди у здійсненні журналістського розслідування 2. Безпека журналіста та джерел інформації. 3. Захист персональних даних і приватності. 4. Баланс між суспільним інтересом і шкодою. 5. Правові механізми захисту журналіста. 6. Етичні та правові аспекти проведення розслідувань. 7. Достовірність і відповідальність за оприлюднені дані.

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Жанрова специфіка розслідування.</p> <p><i>Вид роботи: Підготувати реферат про міжнародні розслідувальні журналістські організації та співпрацю з ними українських журналістів. Підсумкові рефлексії. Вільний мікрофон: для чого потрібна кооперація журналістів? Представте резонансне міжнародне розслідування. Вишийте різні визначення жанру та синтезуйте їх в цілісному формулюванні. Рубрика «В центрі уваги» (газета «Boston Sunday Globe»).</i></p> <p><i>Перегляньте екранізацію розслідування, яке отримало Пулітцерівську премію</i></p>	2

	https://www.youtube.com/watch?v=YikTkFloMK8	
2	<p>Тема 2. Витоки розслідувальної журналістики.</p> <p><i>Вид роботи:</i> Переглянути фільм «Вся президентська рать» - екранізація Уолтергейської справи. За допомогою яких журналістських прийомів було створено резонансне розслідування «Нью Йорк Таймс»? Проаналізувати специфіку «руху макрекерів». Усні та письмові відповіді. Підсумкові рефлексії. Тести.</p>	2
3	<p>Тема 3. Розвиток розслідування в українській та світовій журналістиці.</p> <p><i>Вид роботи:</i> Підготувати мультимедійну презентацію одного з проектів журналістських розслідувань в Україні (за вибором). Переглянути 10 резонансних журналістських розслідувань за останні роки. Аналіз матеріалів проектів «Схеми», «Четверта влада», Бігус.інфо, Слідство.інфо та ін., переможців конкурсу «Честь професії». Ефективність розслідувань. Усні та письмові відповіді. Підсумкові рефлексії.</p>	2
4	<p>Тема 4. Види розслідувань.</p> <p><i>Вид роботи:</i> Як можна класифікувати розслідування (робота у форматі світового кафе)? Підсумкові рефлексії.</p> <p>Переглянути 5 журналістських розслідувань воєнних злочинів росії, скоєних на території України. Як вони можуть вплинути на вирішення проблеми війни на міжнародному рівні? Усні та письмові відповіді. Опрацюйте розслідування «Хлопцям це подобається. Університети продовжують заробляти на ухилинтах — нові рекорди воєнного часу». Опрацюйте екологічне розслідування «Ультразвуки смерті. Десятки тисяч дельфінів загинули в Чорному морі внаслідок російського екоциду» Опрацюйте економічне розслідування «Зірвати банк» («Слідство.Інфо») Опрацюйте розслідування корупції «Труханули телеграм. Хто насправді стоїть за найбільшою в Україні мережею анонімних</p>	2

	телеграм-каналів і скільки це коштує». Зробіть висновки про роботу над різними видами розслідувань.	
5	Тема 5. Об'єкт журналістського розслідування. <i>Вид роботи: Перегляньте резонансні журналістські розслідування. Визначте об'єкт та предмет розслідування.</i>	2
6	Тема 6. Журналістика даних як база для проведення розслідування. <i>Вид роботи: Представте для групи одну з баз даних та поясніть алгоритм роботи з нею. На запропоновану викладачем тему знайдіть інформацію в базах даних. Окресліть об'єкт можливого розслідування та сформулюйте його гіпотезу.</i>	2
7	Тема 7. Робота з базами даних. <i>Вид роботи: Робота в міні-редакціях. Спробуйте розвинути інформаційний привід розслідування. Визначіть необхідні джерела, документи, експертів. Викладач стежить за роботою студентів і допомагає її скоригувати за потреби.</i>	2
8	Тема 8. Планування розслідування. <i>Вид роботи: Робота в командах. Скласти схему власного розслідування.</i>	2
9	Тема 9. Джерела у розслідувальній журналістиці. <i>Вид роботи: Зібрати інформацію від джерел для матеріалу. Спланувати її використання. Визначити джерела першого, другого кола. З ким у вас буде генеральне інтерв'ю?</i>	2
10	Тема 10. Написання матеріалу. <i>Вид роботи: Перегляньте «Найкраще розслідування у локальному медіа» - 2020. Журавель Вікторія, «Четверта влада». Перегляньте розслідування «Я — бот» («Слідство.Інфо»). Проаналізуйте, яким методом були створені матеріали. Простежте, як використано метод експерименту в розслідуваннях. Робота в</i>	2

	<p>командах. Визначіть методи, які плануєте використати у своєму розслідуванні. Обґрунтуйте їх мету.</p> <p>Обговоріть власне розслідування. Робота в командах. Аргументуйте структуру матеріалу. Поясніть подання термінології, цифр, аргументацію, доказовість. Оберіть заголовок. Продумайте лід, вріз чи підводку. Захистіть свою авторську концепцію перед колегами. Вислухайте одне одного і знайдіть сильні та слабкі місця в розслідуванні, обміняйтеся думками щодо його покращення. Підсумкові рефлексії.</p>	
11	<p>Тема 11. Перешкоди в проведенні розслідування.</p> <p>Вид роботи: Завершіть власне розслідування. Робота в командах. Проаналізуйте його з погляду журналістської етики та медіаправа. Складіть особисте досьє за матеріалами розслідування.</p>	2

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізуйте розслідування воєнних злочинів в Україні «Обличчя ворога: ймовірні мародери, вбивці та гвалтівники (знайдено профілі в соціальних мережах і фото 150 російських військових, які можуть бути причетні до злочинів у Бучі біля Києва)» та ін.	15
2	Проаналізуйте п'ять розслідувань незалежного антикорупційного центру NGL.media .	15
3	Проаналізуйте п'ять розслідувань команди «Схеми. Корупція в деталях». Простежте ефективність розслідувань на прикладі «Слідство.Інфо», «Схеми. Корупція в деталях» та ін.	15
4	Опрацюйте базу https://polithub.org/ Проаналізуйте проект Центру протидії корупції. «Серпом по рейтингу» Розгляньте базу https://zp.chesno.org/ - золото партій. Дослідіть ККД Депутата: місцеві, Верховної Ради https://voxukraine.org/ipr/index.html?filter=all Перегляньте бази Посіпаки та Посіпаки2	15

5	<p>Проаналізуйте базу Prozorro https://bi.prozorro.org/sense/app/fba3f2f2-cf55-40a0-a79f-b74f5ce947c2/sheet/HbXjQep/state/analysis#view/q6zpiXHy</p> <p>Відео: Як працювати з системою https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=jjo4GHc4h3I&feature=emb_logo</p> <p>Базовий функціонал публічного модуля аналітики bi.prozorro.org https://www.youtube.com/watch?v=LT_IB7NBus0</p> <p>Огляд модуля аналітики: Етап планування https://www.youtube.com/watch?v=j8eztHkXiwI</p> <p>Як шукати тендери на prozorro.gov.ua та bi.prozorro.org: https://www.youtube.com/watch?v=ge4edIzD1W4</p>	15
6	<p>Проаналізуйте базу Edata https://spending.gov.ua/new/ Проаналізуйте базу «Декларації» https://declarations.com.ua/</p>	15
7	<p>Проаналізуйте базу «Приховані інтереси» https://shtab.net/pages/view/instrument-na-stadiji-onovlennya</p>	15
8	<p>Проаналізуйте «Антикорупційну карту ремонтів» https://map.shtab.net/</p>	15
9	<p>Проаналізуйте Opendatabot. https://opendatabot.ua/</p>	15
10	<p>Проаналізуйте «007» — пошуково-аналітичну систему, яка моніторить використання публічних коштів. https://www.007.org.ua/</p>	15
11	<p>Проаналізуйте сервіс <u>You Control</u></p>	16
		166

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Перегляньте кращі п'ять розслідувань «Честь професії» за останній рік. Проаналізуйте технологію їх створення.	3
2	Перегляньте кращі п'ять розслідувань Національного конкурсу з журналістських розслідувань за останній рік. Проаналізуйте технологію їх створення.	3

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: контрольні роботи; групова робота, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота в групах з платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти, написання журналістського розслідування.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)					ЗМ 2 (30 балів)						Підсумковий контроль (іспит)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6		
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	40	100

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена

гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплене ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У

випадку, якщо студент допущений, але відповіді на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Наскільки сприяють, на вашу думку, дотриманню демократії в державі журналістські розслідування?
2. Яким чином можна протидіяти тим, хто чинить перешкоди журналістам-розслідувачам?
3. Яка роль журналістської кооперації в роботі над розслідуваннями?
4. Сформулюйте, які є правила для спілкування на генеральному інтерв'ю.
5. Яким чином журналісти-розслідувачі можуть сприяти поширенню інформації про злочини росії на території України?
6. Чому розслідування залишаються небезпечним жанром в українському суспільстві?
7. Яке ваше бачення щодо майбутнього жанру?
8. Які розслідування потрібні в сучасній Україні?
9. Які перспективи в журналістів, що пишуть розслідування? Що, на вашу думку, їм слід врахувати на майбутнє?

10. Чому в Україні розслідування залишаються менш популярними порівняно з розважальним контентом?
11. Як розслідування впливають на вирішення порушених проблем?
12. Чи варто на час війни, на вашу думку, робити закритими бази даних?
13. Які нові теми принесла війна у розслідувальну журналістику (на прикладах)?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Проаналізуйте початки журналістського розслідування у світовій журналістиці.
2. Як відбувалося становлення розслідування в українській журналістиці?
3. Назвіть перші журналістські розслідування в незалежній Україні.
4. Як пов'язані журналістське розслідування і проблема свободи слова?
5. Специфіка жанру журналістське розслідування. Проаналізуйте погляди дослідників. Як зарубіжні теоретики й практики медіа відгукуються про завдання та новітні форми розслідування?
6. Проаналізуйте кращі журналістські розслідування в Україні за останні роки.
7. Простежте, як працюють сучасні українські команди журналістів-розслідувачів
8. Проаналізуйте роботу міжнародних журналістських розслідувальних організацій. Назвіть найвідоміші транснаціональні розслідування.
9. Що є об'єктом розслідувальної журналістики?
10. Які ви знаєте заходи, які проводять організації журналістів-розслідувачів у світі? Чим корисні їхні сайти: Центр розслідувальної журналістики, Фондація розслідувальної журналістики, SCOOP. В чому цінність журналістської кооперації?
11. Bellingcat як спільнота журналістських розслідувань, що спеціалізується на фактчекінгу та розвідці відкритих джерел. Проаналізуйте кращі матеріали.
12. У чому специфіка журналістських розслідувань політичних злочинів?
13. Як працювати над журналістськими розслідуваннями економічних злочинів?
14. Що треба знати, готуючи журналістські розслідування на тему корупції?
15. Як підготувати журналістське розслідування екологічних проблем?
16. Як працювати з журналістськими розслідуваннями історичних таємниць?
17. Чим специфічні журналістські розслідування соціально-побутових тем?
18. У чому полягає робота над розслідуваннями воєнних злочинів?

19. Розкрийте специфіку фактчекінгу як методу журналістського розслідування.
20. Проаналізуйте бази даних для розслідувальної журналістики: економіка.
21. Проаналізуйте бази даних для розслідувальної журналістики: політика.
22. Назвіть бази даних, створені журналістами та громадськими активістами.
23. У чому полягають переваги [YouControl](#) як сервісу для розслідувальної журналістики?
24. Як і де знайти тему для розслідування?
25. Яка роль гіпотези в матеріалі? Як виглядає схема журналістського розслідування?
26. Які ви знаєте журналістські методи збору інформації для створення розслідування?
27. Проаналізуйте джерела інформації у розслідуванні і їх види.
28. Які види спостереження можна використати при проведенні розслідування?
29. Як можна застосувати експеримент у розслідуванні?
30. Проаналізуйте переваги та недоліки використання прихованої камери.
31. Як журналісту працювати з документами?
32. Проаналізуйте технологію розслідування: фаза інтенсивного розслідування теми.
33. У чому полягає специфіка інтерв'ю в розслідуванні? Щот таке генерального інтерв'ю?
34. Назвіть схеми побудови тексту журналістського розслідування.
35. Як досягти ефективності стилю, співвідношення фактів та емоцій? Які ви знаєте вимоги до мови? Чи допустимі у матеріалі жаргон, сленг, «новомова»? Яку роль відіграє заголовок? Яка практика цитування? Як доступно подати інформацію (цифри, статистичні дані, термінологія).
36. Які інструменти візуалізації розслідування можна використати? Яка специфіка публікації матеріалу для різних платформ?
37. Для чого потрібне особисте досвід журналіста, які його види? Які методи архівування можна застосувати в роботі?
38. Як пов'язані журналістське розслідування і етика?
39. У якому правовому «полі» має працювати журналіст-розслідувач? Як досягти юридичної безпеки публікацій?
40. Як вимірюється ефективність журналістських розслідувань?
41. Проаналізуйте розслідування, які перемогли на конкурсі «Честь професії» за останні роки.
42. Проаналізуйте розслідування, які перемогли на Національному конкурсі журналістських розслідувань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

«Я — бот». Василь Бідун (Слідство.Інфо).
«Армія. Друзі. Бабки» (Bihus.Info).
«Мільйони не для вас: кому насправді дісталися гроші від Мінсоцполітики?». Яна Корнійчук (Слідство.Інфо).
«Плівки Тупицького»: як розмови голови Конституційного суду викривають його причетність до суддівського шахрайства («Радіо Свобода»)
«Буча: розстріл на Києво-Мироцькій». Анна Калаур, Інна Білецька, Алла Садовник, Олександр Стратонов, Світлана Коваль, Владислав Васильченко («Суспільне Новини»).

[«Буча. Хто вбивав та катував? \(серія розслідувань про масові вбивства\)»](#). Дмитро Джулай, Євген Лубчак, Владислав Яцків («Радіо Свобода»).

«Він прийшов знову. Згвалтування під час війни. Називаємо імена військових РФ». Олеся Біда, Максим Якобчук, Костянтин Нечипоренко, Мирослава Чаюн, Євгенія Моторевська («Українська правда», «The Kyiv Independent»).

«Тіньовий флот. Як Росія попри санкції продовжує везти нафту в Європейський Союз». Михайло Ткач, Андрій Ігнатенко, Ярослав Бондаренко, Дмитро Волковинський («Українська правда»).

«Розслідування у двох частинах, Частина перша: КОРОЛЬ ПІДЗЕМКИ, Частина друга: ПРУЕТ НА МІЛЬЯРД». Іванова Леся (Bihus.Info).

«Як Україна втратила мільярд. Російський бізнес відійшов у приватні руки, попри санкції. Називаємо причетних». Івлева Ольга, Кіра Толстякова, Наталка Седлецька («Схеми», «Радіо Свобода»).

«Хто віддав Росії 575 крилатих ракет, якими тепер атакують Україну?». Сергій Андрушко, Кіра Толстякова («Радіо Свобода»).

«Сліпа довіра». Наталя Онисько, Катерина Родак (NGL.media).
Останнє завдання Вікі (Слідство.Інфо).
«Буча 22» («Суспільне Новини»).

«Діти для Путіна. Як Росія викрадала дітей з Маріуполя» (The Kyiv Independent).

«Ми їх ЗНАЙШЛИ! Спецоперація СБУ проти журналістів: обличчя, імена, наслідки» (Bihus.Info).

Рекомендована література

Основна

1. Г'юстон Б., Горвіт М. Посібник з журналістських розслідувань: як працювати з документами, базами даних та які методи використовувати / Пер. з англ. Бюро перекладів «Профпереклад»; наук. ред. В. Іванов. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2025.
2. Сидун І. В. Журналістика відкритих даних : метод. вказівки та завдання для здобувачів 1 курсу другого (магіст.) рівня спец. 061 Журналістика. Одеса : Назарчук С. Л., 2022. 25 с.

3. Йоганнес Людвіг. Інвестиґативний пошук / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2017.
4. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. К.: Арістей, 2006. 142 с.
5. Беата Бель, Олександр Бурмагін, Томаш Патора, Олег Хоменок. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с.
6. Джонатан Грей, Люсі Чемберс, Ліліана Бунегру. Журналістика даних: Посібник. Європейський центр журналістики, 2012.
7. Робота з даними: Практичні поради для невеликої редакції // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/porady/robo-ta-z-danimi-prakticni-poradi-dla-nevelikoi-redakcii/>
8. Сидун І. В. Журналістика відкритих даних: метод. вказівки та завдання для здобувачів 1 курсу другого (магіст.) рівня спец. 061 Журналістика. Одеса, 2022. 25 с.
9. Майстер-клас Валентини Самар <http://journalism.ucu.edu.ua/video/4475/>
10. Global Investigative Journalism Network, GIJN // <https://gijn.org/ua/>
11. International Consortium of Investigative Journalists // <https://www.icij.org/>
12. Organized Crime and Corruption Reporting Project // <https://www.occrp.org/en>

Допоміжна

1. Брант Х'юстон. Емілія Діаз-Страк. Вступ до розслідувальної журналістики // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/vstup-do-rozslidivalnoi-zurnalistiki/>
2. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи : практ. посіб. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
3. Федчун Н.О., Андреева О.С. Міжнародні журналістські розслідування: соціальне призначення та сучасні виклики // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 6. 2024. С. 253-258.
4. Хоменко І. Функціональність журналістського розслідування в українському медійному просторі: погляд практика // Current Issues of Mass Communication. 2013. № 14. С. 106-111.
5. Мурікан Жак. Журналістське розслідування: Збірка навч. матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ. Київ, 2003. 74 с.
6. Маларек В. Розкриття фактів. Суть та практика журналістського розслідування. К., 1999.
7. Журналістські розслідування. Збірник навчально-методичних матеріалів. К, 2012. 110 с.
8. Василик Л. Є. Журналістські розслідування на телебаченні // // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія Соціальні комунікації. № 968. Випуск 3. С. 42-46.

9. Василик Л. Є. Стан і перспективи розвитку журналістського розслідування в регіональних ЗМІ // Регіональні ЗМІ: історія, сучасний стан та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. У 3 томах. Том II. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2012. С. 12-20.
10. Lyubov Vasylyk. Investigative Journalism in Ukraine: Formacion of a Civil Societi through the Media // Freedom of the Media – Freedom through Media? – Global journalism research series. Vol. 4. Bochum/Freiburg, 2015. С. 69-79.
11. Василик Любов. Трансформація розслідувальної журналістики в умовах цифрового медіасередовища // Український інформаційний простір. 2025. № 2. С. 20-34.
12. Гарматій О. Суспільна значущість журналістських телевізійних розслідувань // Теле- та радіожурналістика. 2020. Вип. 19.
13. Кутовенко О. 16 правил журналістського розслідування від експерта Лондонського Бюро розслідувальної журналістики // Детектор медіа. 2016. Режим доступу:
https://ms.detector.media/ethics/standards/16_pravil_zhurnalistskogo_rozsliduvannya
14. Торбіч А. Що таке розслідувальна журналістика та як зробити історію «куленепробивною» // Четверта влада. 2018. Режим доступу:
<https://4vlada.com/shcho-take-rozsliduvalna-zhurnalistyka-ta-yak-zrobyty-istoriiu-kuleneprubyvnoiu>.
15. Хоменок О. Методологія оцінювання якості журналістських розслідувань // Детектор медіа. 2016. – Режим доступу:
<https://detector.media/monitoring/article/119360/2016-10-04-metodologiya>
16. Зальцберг Ю., Опанасенко М., Хоменок О., Шешеня А., Бондарчук А. Як розслідувати порушення на виборах. Міжнародна фундація виборчих систем, 2020.
17. Сущенко В. М. Журналістське розслідування правопорушень: загальна характеристика та поняття з точки зору правознавства // Наукові записки НаУКМА. 2011. Т. 116 : Юридичні науки. С. 26-29.
18. Тертичний О. Розслідувальна журналістика // Режим доступу до ресурсу: <http://evartist.narod.ru/text9/27.htm>.
19. Відстеження літаків: Оновлений посібник GIJN // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/vidstezenna-litakiv-onovlenij-posibnik-gijn/>
20. Information laundromat: Як працює інструмент для аналізу вмісту та метаданих сайтів // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/information-laundromat-ak-pracue-instrument-dla-analizu-vmistu-ta-metadanih-sajtiv/>
21. Методи збору інформації. Пошук інформації про компанії та людей у відкритих даних та в інтернеті // <https://video.detector.media/lessons/metody-zboru-informaii-poshuk-informacii-pro-kompanii-ta-lyudejj-u-vidkrytykh-danykh-ta-merezhi-i21>
22. Передові методи пошуку в інтернеті // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/peredovi-metodi-posuku-v-interneti/>
23. Реймонд Джозеф. Чотири способи швидко перевірити зображення на смартфоні // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/cotiri-sposobi-svidko-pereviriti->

[zobrazenna-na-smartfoni/](#)

24. Ресурси для пошуку та використання супутникових зображень // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/resursi-dla-posuku-ta-vikoristanna-suputnikovih-zobrazen/>

25. Рован Філіп. Як безкоштовно отримати доступ до якісних супутникових зображень практично будь-якої точки Землі // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/ak-bezkostovno-otrimati-dostup-do-akisnih-suputnikovih-zobrazen-practicno-bud-akoi-tocki-zemli/>

26. Розкриття активів // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/rozkritta-aktiviv/>

27. Томмі Каас, Ендрю Лерен, Марк Горвіт. Покроковий посібник для журналістів з основ роботи в Google Таблицях // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/pokrokovij-posibnik-dla-zurnalistiv-z-osnov-roboti-v-google-tablicah/>

28. Таран В.В., Тарнай В.А., Мазярчук В.М., Розлуцька А.Б. Функціонування Єдиного веб-порталу використання публічних коштів (Є-Data). Навчально-методичний посібник./За редакцією В.Тарана. К.: Центр політичних студій та аналітики. 2016. 40 с.

29. Як отримати безкоштовні супутникові знімки для розслідувань: запис вебінару GIJN // <https://gijn.org/ua/resurs-ua/ak-otrimati-bezkostovni-suputnikovi-znimki-dla-rozsliduvan-zapis-vebinaru-gijn/>

30. Тиха Л. Ю., Мялковська, Л. М.. Мовна організація тексту у жанрі журналістських розслідувань (на матеріалі регіональних інтернет-видань) // Обрії друкарства. 2 (16). 109-121.

31. The Data Journalism Handbook // <https://datajournalism.com/read/handbook/one>

Інформаційні ресурси

1. <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5868>

2. Журналістські розслідування: основи. Онлайн-курс «Детектора медіа» // <https://video.detector.media/courses/zhurnalistski-rozsliduvannya-osnovy-i14>

2. Майстер-клас Валентини Самар <http://journalism.ucu.edu.ua/video/4475/>

3. Сайт Центру розслідувальної журналістики – <http://centerforinvestigativereporting.org>

4. Фондація розслідувальної журналістики – <http://fij.org>

5. Сайт проекту підтримки журналістських розслідувань у Східній Європі – www.i-scoop.org

6. Честь професії // <https://journalismaward.in.ua/>

Політика академічної доброчесності

Викладання курсу «Розслідування та журналістика даних», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

(<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання*

плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1e0b1/polozhennya-pro-zarobihannia-plahiatu_2024.pdf).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.